

L'HARMÒNICA

L'harmònica és de la família dels instruments musicals de llengüeta. Aquest concepte prové de la Xina 3000 aC i fou introduït a Europa al segle XVII per un explorador alemany.

El primer prototip d'harmònica, tal com la coneixem actualment, el va fabricar el 1821 Christian Friederich Ludwig, un rellotger alemany que aleshores tenia 16 anys.

L'any 1857 **Matthias Hohner**, un altre rellotger, també alemany, decideix produir-les comercialment. El primer any en fabrica 650.

El 1932 els fills de Hohner funden l'escola de música de Trossingen, on s'hi han graduat més de 3000 estudiants d'harmònica.

Algun temps abans de la guerra civil, Hohner dona algunes harmòniques a uns cosins que varen emigrar als EE.UU.

Ben aviat aquest instrument adquireix una gran popularitat. Durant aquesta guerra, soldats dels dos bàndols, porten la seva harmònica a la butxaca. A finals de segle, Amèrica importa més de la meitat dels 10 milions d'harmòniques que Alemanya manufactura cada any, convertint-se en l'instrument musical més popular de la història d'aquest país.

El model "**Marine Band**" fou introduït al 1896 i costava 50 centaus.

L'HARMÒNICA I EL BLUES

Harmònica de boca. Instrument format per una sèrie de llengüetes metàl·liques i desiguals fixades alternativament a les dues cares d'una placa de metall, muntada damunt d'una estructura de fusta. Les llengüetes vibren per l'acció de la bufada o l'aspiració de l'executant.

Si hem de buscar dos instruments que per si mateixos il·lustrin el blues, aquests seran la guitarra *slide* i l'harmònica, no

hi ha cap altra música on l'harmònica tingui un paper tan important.

És un instrument musical barat, petit, fàcil de portar i relativament senzill de tocar pels principiants.

Segurament per això, a partir dels anys 1920, va prendre el lloc al violí, molt popular a les orquestres rurals de principi de segle, les *string bands*.

Els primers passos cap a l'estil *bluesy* és el que els músics clàssics del segle XIX han anomenat "programmatic music", per exemple la música de fons de les pel·lícules.

També hi ha hagut compositors de música clàssica que han concebut obres per harmònica: Darius Milhaud, W. Williams, M. Arnold, Arthur Honegger etc..

Músics de diferents tendències s'han inspirat des de sempre en els sons quotidians, l'harmònica gràcies a les *bending notes* permet reproduir-los amb molta facilitat, com per exemple el so del tren, el plor d'un infant, la veu humana, d'animals, etc...

Miquel Abella

Contingut:

1920. De Daddy Stovepipe a les "Jug Bands"	2
1935. Chicago Bluebird Sound	2
1945. Postguerra. Amplificació de l'harmònica	3
1945. Swamp Blues	3
Harmonicistes de blues	3
James Cotton, l'últim dels clàssics	4

1920 · DE 'DADDY STOVEPIPE' A LES 'JUG BANDS'

El primer harmonicista que enregistrà un blues fou Johnny Watson "**Daddy Stovepipe**", *Six Street Blues*, l'any 1924. Aquest músic va tocar amb els Rabbit Foot Minstrels i en grups de Zydeco. Utilitzava l'harmònica en primera posició i *straight*.

Després el següent Robert Cooksey, un músic de *vaudeville* (*Black Cat Bone* 1926), De Ford Bailey (*Dixie Flyer Blues* 1927), William McCoy (*Mama Blues* 1927), Chuck Darling, especialista en *Ragtime*, Palmer McAbee (*Railroad Piece* 1928), Freeman Stowers (*Railroad Blues* 1929) i Rhythm Willie i Blues Birdhead (*Mean Low Blues* 1929), inspirats en música de jazz com la de Louis Armstrong o del clarinetista Johnny Dodds.

Aquests foren alguns dels primers harmonicistes, però les bases del que seria l'harmònica de blues, s'han de buscar a Memphis en el si de les **Jug Bands** entre 1925 i 1930 amb **Jaybird Coleman** (*Mean Trouble Blues* 1927), el primer que va gravar en estil *cross-harp*, inspirant-se en els *work songs* i els *field hollers*, treballava sovint amb la Birmingham Jug Band; **Will Shade** de la Memphis Jug Band (*Sun Brimmers Blues* 1927); **Noha Lewis** membre dels Cannon's Jug Stompers (*Minglewood Blues* 1928); **Jed Davenport** (*How Long How Long Blues* 1929) membre de la Beale Street Jug Band; **Hammie Nixon** acompanyant de Yank Rachel i Sleepy John Estes; i **Walter Horton** amb el nom de "Shakey Walter" grava als 10 anys amb la Memphis Jug Band.

1930 · CHICAGO BLUEBIRD SOUND

Durant aquests anys de migracions cap a les ciutats industrialitzades del Nord, molts músics de blues s'instal·laren a Chicago, on la discogràfica "Bluebird records" de Lester Melrose els donava treball, creant un blues molt més sofisticat que el del sud rural.

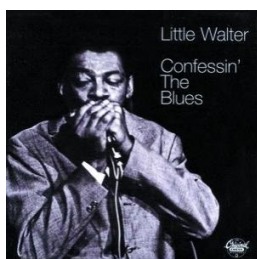
L'harmonicista més destacat fou John Lee '**Sonny**' **Williamson I** (1914-1948) (*Good Morning School Girl* 1937), format a Memphis al costat de Hammie Nixon i Noha Lewis, se'l considera el pare de l'harmònica moderna. Tocava en els estils *straight* i *cross-harp*, melodies tipus *rag time* i *straight blues*, fent predominar les notes soltes i llargues i l'efecte *wah-wah*.

La fórmula que experimentà en Sonny Boy de 1937 a 1940 és la que va caracteritzar el blues de Chicago

de post-guerra (Little Walter, Muddy Waters, Elmore James etc.) i fou l'ús de l'harmònica com a instrument principal, que va obligar a reajustar els altres instruments: la guitarra i l'harmònica es responien, mentre que la segona guitarra i, més tard, piano i bateria feren de secció rítmica, imposant una mètrica que és la que actualment coneixem i desterrant l'anarquia que en aquest aspecte regnava en el blues rural.

Altres músics de Chicago: Jazz Gillum (*Early in the Morning* 1934), Robert Nighthawk (o Robert Lee McCoy), George Clarke (*Prisoners Blues* 1936)... sense oblidar al gran mestre de la Costa Est, **Sonny Terry** (*Mountain Blues* 1938).

1945 · POSTGUERRA · AMPLIFICACIÓ DE L'HARMÒNICA

A mitjans dels anys 1940, Chicago rebé una nova onada d'emigrants dels estats del sud. Uns nouvinguts procedents de les zones rurals, que no combregaven amb el blues adulterat que es feia aleshores a Chicago. El seu blues era molt més aspre, més primitiu. Des del punt de vista estilístic, això representava una tornada enrere, en relació al so més sofisticat que havia generat la

ciutat durant el decenni anterior. Aquesta música vinguda del sud, es convertí en el blues modern de Chicago; el South side blues.

Un fet molt important en aquella època, fou l'electricificació dels instruments, que en el cas de l'harmonica amplificada, donava una nova dimensió a l'instrument. Una amplitud de so que volia imitar un saxo.

A Chicago sorgí un grup d'harmonicistes, que basant-se en l'estil de Sonny Boy Williamson I (John Lee), crearen una nova escola: **Sonny Boy Williamson II**, Snooky Pryor, **Little Walter**, Walter Horton, **Jimmy Reed**, Forest City Joe Pug, **Junior Wells**, George Smith, **James Cotton**, Little Willie Anderson, **Billy Boy Arnold**, Nat Armstrong.

1945 · POSTGUERRA · 'SWAMP BLUES'

A l'altre costat del país, i al bell mixt dels aiguamolls de Louisiana, el productor **D. J. Miller** va començar a enregistrar els músics de *Rock & Roll* i de *blues* de la regió. En el cas del blues se'n va dir "**Swamp blues**", que

no era res més que el blues de Chicago portat al mitjà rural dels pantans. Els harmonicistes més destacats de la zona foren: **Slim Harpo**, Whispering Smith, Jimmy Andreson, Silas Hogan, Lazy Lester i Raful Neal.

Diu Gérard Herzhaft que el 'Swamp blues' és una de les formes més atractives del blues dels 50: veus aspres, harmòniques que gemeguen, el so dur i amenaçador de les guitarres i molts efectes de percussió. Fruit tot d'un productor blanc.

HARMONICISTES DE BLUES

Una guia, un resum, uns noms, gentilesa de Lluís Souto i David Barrett.

L'avi: Sonny Boy Williamson I. **Els pares:** Big Walter Horton, George Harmonica Smith, Little Walter, Sonny Boy Williamson II. **Clàssics:** James Cotton, Louis Myers, Jimmy Reed, Junior Wells, Howlin' Wolf.

Clàssics menys coneguts: Slim Harpo, Lazy Lester, Papa Lightfoot, Jerry McCain, Junior Parker, Dr. Ross, Sam Myers, Billy Boy Arnold, Carey Bell, Jhonny Dyer, Snooky Pryor. **Country Blues:** Sonny Terry. **Els primers grans harmonicistes blancs:** Paul Butterfield i Charlie Musselwhite.

Harmonicistes contemporanis: Tom Ball, David Barrett, Big Al Blake, Sugar Blue, Billy Blanch, Norton Buffalo, William Clarke, Bob Corritore, Paul deLay, Carlos del Junco, Magic Dick, Mr. Downchild, Rick Estrin, Mark Ford, ... Rod Piazza, Jerry Portnoy, Gary Primich, Annie Raines, Jason Ricci, Tad Robinson,...

Biblioteques de L'H Tecla Sala

Av. Josep Tarradellas, 44
08901 L'HOSPITALET
Telèfon: 93 403 26 30
Correu: bhospitalets@l-h.cat

Transports:

Metro L1: Torrassa
Autobús interurbà: L12 i L16

Horari:

Dilluns, de 15.30 a 21h.
De dimarts a divendres, de 9 a 21h.
Dissabtes, de 10 a 14h i de 15 a 20 h.
Nadal, Setmana Santa i estiu: horaris especials

Ajuntament de L'Hospitalet

Diputació
Barcelona

Les 'Jukebox Session' són audicions musicals comentades pensades per aprendre i gaudir de la música. És una activitat del 'Fons de Blues i música negra' de Tecla Sala. I ja tenim a punt la propera:

**"Els Set Magnífics de l'harmonica de blues.
Uns músics de pel·lícula!"**

Dijous, 27 d'abril de 2017, a les 19 h.

Amb **Lluís Souto**, harmonicista i malalt de blues

<http://litresdeblues.blogspot.com.es/> · @lluissouto

Entrada lliure. Sortida, més lliure encara!

JAMES COTTON, L'ÚLTIM DELS CLÀSSICS

James "Superharp" Cotton, ganador de un Grammy nos demuestra quién es quién en el mundo del Blues. En 2006 es introducido en el Blues Hall of Fame, en 1991 en el Instituto de Smithsonian, y ganador de innumerables W.C. Blues Awards, ha compartido escenario con B.B.King, The Rolling Stones, Johnny Winter, The Allman Brothers, Santana, Bonnie Raitt, Led Zeppelin, Janis Joplin, Sam and Dave, The Grateful Dead entre otros.

Huérfano a la edad de 9 años, creció en Mississippi junto a su mentor, Sonny Boy Williamson, famoso por sus temas a la armónica del Blues del Delta. Cuando era joven se hizo amigo de Howlin' Wolf, se unieron y tocaron

juntos en Mississippi y Arkansas durante dos años. Durante ese tiempo Cotton tenía su propio show en una radio de Memphis, Arkansas y también grabó "Cotton Crop Blues" y tres temas más en Sun Records de Memphis.

En 1954 cuando Muddy Waters necesitó un armónico encontró a Cotton tocando en un club de Arkansas y se lo llevó con él a Chicago. Cotton no solo tocó con Waters durante 12 años sino que también grabó con él en Chess Records. Uno de los momentos álgidos de aquel periodo fue cuando Cotton creó el tema "Got My Mojo Workin'" que tocó con la banda de Muddy Waters por primera vez en el Festival de jazz de Newport en 1961.

En 1966 Cotton creó su banda James Cotton Blues band con la que sigue actuando hoy en día por todo el mundo. Cotton dice:

"Mi público siempre me dice cómo lo estoy haciendo. Si echo un vistazo y no me gusta lo que estoy viendo me esfuerzo mucho más".

Font: <http://www.blueshondarribia.com/es/ediciones/2008/james-cotton.html>

A punt de tancar l'edició d'aquest butlletí ha arribat la notícia de la mort de James Cotton (1935-2017), un dels clàssics, l'últim segurament. L'any 2008 va actuar al festival de blues d'Hondarribia. El 'Fons de Blues i música negra' de Tecla Sala disposa de la gravació d'aquell concert, així com d'una àmplia [discografia de James Cotton](#).

